

7. Симоненко П.О. Зупинити соціальний фашизм олігархічної влади. Інформаційний бюлетень робочого руху. Додаток до «Робочої газети» - 2011. – 28 липня - № 132. - с. 1-5

8. Васильченко О. Пенсійна реформа: що таке добре й що таке погано. Новини фін. компаній, КИНТО – 2011. – 24 січня - [Електронний ресурс] : Режим доступу до статті : www.pf.kinto.com

Стаття надійшла: 01.12.2016 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.держ.упр., проф. Маліков В.В.

УДК 658.81:005.35

JEL Classification: M140; I190

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В КОНЦЕПЦІЇ ЗВОРОТНЬО-ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Войтович С.Я., к.е.н., професор

Луцький національний технічний університет

Анотація. В даній науковій статті розкрито аспекти практичного застосування бізнес-структурами та державними установами елементів соціальної відповідальності бізнесу щодо забезпечення належних умов відновлення та оздоровлення залученого персоналу. Метою даного наукового дослідження є розробка рекомендацій щодо реалізації засад соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ в концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортними закладами. Зокрема, використання методу теоретичного узагальнення дозволило з'ясувати засадничі умови реалізації концепції соціальної відповідальності бізнесу, а логіко-структурного підходу - охарактеризувати її складові елементи та об'єкти впливу. На підставі застосування функціонально-цільового методу дослідження доведена необхідність впровадження змін в існуючу систему соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ щодо відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення залученого персоналу. Із використанням методів структурного та процесного аналізу здійснена спроба охарактеризувати сутність, організацію та координацію взаємовідносин «бізнес-структура – санаторний заклад», «споживач санаторних послуг – санаторний заклад» та «бізнес-структура – споживач санаторних послуг». Застосування системного узагальнення та структурно-функціонального методів дослідження дозволило представити напрями та схему імплементації процедур відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення в процесах реалізації концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортним закладом. Одержані у даному дослідженні наукові результати можуть бути використані бізнес-структурами та державними установами щодо організації системи відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення працівників, реалізуючи модель організації та координації взаємовідносин із санаторно-курортними закладами.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу; відновлення, реабілітація та медичне оздоровлення працівників; зворотньо-логістичне управління; санаторно-курортні заклади

THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS IN THE CONCEPT OF BACK-LOGISTIC MANAGEMENT OF SANATORIUM-RESORT INSTITUTIONS

Sergii Voitovych, PhD in Economics, Professor

Lutsk National Technical University

Summary. The aspects of the practical application of business structures and state institutions, elements of the social responsibility of business are described in this scientific article to ensure proper conditions for the reconstruction or rehabilitation of the involved staff. The purpose of this research is to develop recommendations for implementing the principles of business-structures social responsibility and state institutions in the concept of back-logistic management of sanatorium-resort institutions. In particular, the use of the theoretical generalization method allowed to find out the main conditions of realization of the concept of social responsibility of business, and the logical framework approach to describe its composite elements and objects of impact. On the basis of the functional-target method application in the research there was proved the necessity of introduction the changes to the existing system of social responsibility of businesses and government agencies on restoration, rehabilitation and

medical recuperation of the personnel. Using the methods of structural and process analysis there were made attempts to characterize the nature, organization and coordination of relations "business structure – sanatorium-resort institution", "consumer of sanatorium-resort service - sanatorium-resort institution" and "business structure – consumer of sanatorium-resort services." The application of system synthesis and structural and functional methods of research allowed to present the direction and the scheme of implementation the restoration procedures, rehabilitation and medical rehabilitation in the processes of implementing the concept of a back-logistic management of sanatorium-resort institution. Scientific results obtained in this article, can be used by businesses and public institutions on the organization of recovery, rehabilitation and health improvement of employees, implementing a model of organization and coordination of relations with the sanatorium-resort institutions.

Keywords: social responsibility of business; restoration, rehabilitation and medical treatment of workers; back-logistics management; sanatorium-resort institutions.

Постановка проблеми. Перехід на ринкові форми господарювання в Україні протягом десятиліть загострили соціально-економічні проблеми використання залученого персоналу, що виникли і виникають на вітчизняних підприємствах. Належні умови праці повинні забезпечувати відповідні умови відтворення персоналу. Такі завдання ставить сьогодні впроваджувана у світовому економічному товаристві концепція соціальної відповідальності бізнесу.

Працівники різних сфер діяльності в Україні, згідно чинного законодавства з праці, мають різні за тривалістю відпустки, різні умови щодо оздоровлення, реабілітації та медичного лікування. Навіть наявність тривалих відпусток не гарантує повного, максимального відновлення життєвих сил та продуктивного фізіологічного стану. Таке відновлення забезпечує медична сфера через використання санаторно-курортних та медично-відновлювальних процедур.

З іншого боку, аналіз функціонування санаторно-курортних закладів вказує на зменшення загальної чисельності таких закладів за усіма видами та зменшення чисельності осіб, які пройшли таке лікування і відновлення в них.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ключових питань реалізації соціальної чи корпоративної відповідальності бізнесу у бізнес-структурах та державному секторі знайшли відображення у працях: Боуена Г., Грішнєвої О., Грицини Л.А., Гудзинського С.О., Керолла А., Колота М.А., Комарницького І.Ф., Котлера Ф., Марчука Л.П., Мельник С.В., Охріменка О.О., Саймона Г., Смітбурга Д., Супрун Н.А., Томпсон В., Шаповала В.М., інших. Аспектам ефективної реалізації систем управління сервісних підприємств та санаторно-курортних закладів приділено увагу в працях: Гамана П.І., Гендера Б., Мердіка Р., Наконечної Л.Д., Рассела Р., Скоробогатової Т.Н., Хаксвера К.,

Невирішені складові загальної проблеми. У сучасній науковій літературі не достатньо уваги приділено аспектам реалізації засад соціальної відповідальності бізнесу, яка дозволила б максимально-ефективно застосовувати процедури реабілітації, оздоровлення і відновлення для працівників бізнес-структур та державного сектору, що знаходиться в площині зворотньо-логістичного управління такими закладами та обґрунтовує актуальність обраного напрямку дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є формулювання прикладних рекомендацій щодо реалізації засад соціальної відповідальності бізнесу в концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортними закладами через вирішення таких завдань:

- встановлення сутності концепції соціальної відповідальності бізнесу, її складових елементів та об'єктів впливу;
- обґрунтування необхідності впровадження змін в існуючу систему соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ щодо відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення залученого персоналу;
- формулювання сутності, схематична побудова організації та координації взаємовідносин «бізнес-структура – санаторний заклад», «споживач санаторних послуг – санаторний заклад» та «бізнес-структура – споживач санаторних послуг»;
- формування напрямів імплементації елементів соціальної відповідальності бізнесу щодо реалізації концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортним закладом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально економічний розвиток підприємств та підприємницьких структур ставить багато гострих питань та викликів для їх власників та керівників. Такий розвиток стосується як досягнення високих фінансових результатів для підприємств з однієї сторони, так і забезпечення належних умов праці і відновлення (реабілітації) для залученого персоналу з іншої. Ці аспекти лежать в основі наукових доробок та стосуються концепцій соціальної відповідальності бізнесу і вимагають її розгляду як окремої концепції та стратегії розвитку вітчизняних підприємств і організацій [1].

Так, за Г. Боуеном, «соціальна відповідальність бізнесмена полягає в реалізації такої політики, прийнятті таких рішень або додержанні такої лінії поведінки, які були б бажані для цілей і цінностей суспільства» [2].

Г. Саймон, Д. Смітбург і В. Томпсон стверджують, що трактування даної категорії в управлінських науках – це «ступінь, в якому адміністратори відповідальні перед іншими людьми або групами усередині бюрократичних структур і поза ними, і цінності, що входять у їх рішення. ... Підзвітність є здійснення відповідальності» [3, с. 46].

Колот А.М. наголошує, що «Корпоративна соціальна відповідальність – складна філософська, інтегративна морально-етична, правова, соціально-економічна, управлінська категорія, яка під різними кутами зору й у різних площинах подана в низці теоретико-прикладних розробок (концепцій)».

За визначенням Л. Грицини, соціальна відповідальність – це «Добровільна діяльність, яка перевищує визначені у законодавстві вимоги до роботи підприємства, та охоплює екологічну, суспільну, трудову та економічну сфери відповідальності перед навколишнім середовищем, суспільством в цілому, територіальними громадами, працівниками, постачальниками, споживачами, акціонерами» [4].

Погоджуємось із думкою Марчука Л.П., що в широкому значенні дана категорія передбачає [5] «відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активну соціальну позицію компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участь у вирішенні найгостріших соціальних проблем».

Основними елементами концепції соціальної відповідальності бізнесу за Кероллом [6, с. 104], яка безпосередньо направлена на працівника є: оплата праці; соціальна допомога у критичних ситуаціях; розвиток персоналу; мотивація персоналу; належні умови праці; гідне ставлення до працівників. Розширенням цього списку може служити: надання можливостей щодо відновлення фізіологічного та психоемоційного здоров'я.

Сукупна соціальна відповідальність [6, с. 108] об'єднує: дискреційну, етичну, правову та економічну види відповідальності, що визначає об'єкти та відповідні сфери впливу.

Недостатність фінансування владою соціальних програм реабілітації та оздоровлення населення [7], неможливість забезпечення чи в багатьох моментах недостатнє бажання керівників підприємств і закладів витратити кошти та надавати реабілітаційні відпустки для персоналу спричиняють загрози щодо умов нормального відтворення трудових ресурсів.

Аналіз практики діяльності бізнес-структур та державного сектору в Україні дозволяє стверджувати, що інтенсивність та важкість праці залишається достатньо високою, яка визначає собою високий рівень втомленості працівників, і як наслідок – втрата працівником бажаного рівня продуктивності праці та зниження рівня здоров'я і самопочуття через надмірну або важку працю.

Відсутність у більшості випадків на вітчизняних підприємствах розроблених та реалізовуваних програм соціальної відповідальності, у фондах соціального розвитку – грошових ресурсів на відновлення та медичне оздоровлення працюючих, а в організаційних структурах – відповідальних за їх реалізацію та використання, обґрунтовує необхідність впровадження змін в існуючу систему соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ щодо відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення залученого персоналу.

В таких умовах постає необхідність розробки та імплементації дієвих механізмів та програм забезпечення соціальної відповідальності бізнесу, яка проявляється в тому числі через практичну реалізацію процедур відновлення та оздоровлення найнятих працівників.

Реалізація в практиці діяльності підприємств та організацій соціальної відповідальності бізнесу [8] повинна передбачати такі процедурні моменти та відповідати таким вимогам: забезпечувати професійний розвиток працівників, їх компетенцій а також відповідний рівень їх здоров'я і працездатності; відповідати чинному законодавству, встановленим нормам організаційної культури і корпоративної поведінки, умовам праці і відпочинку; бути використовуваною в практиці функціонування підприємства, зазначеною у положеннях про організацію відділів і служб та у посадових інструкціях працівників підприємства, відображати взаємовідносини між керівництвом та працівниками.

Соціальна відповідальність бізнесу є добровільно впроваджуваною концепцією, програмою розвитку і способом функціонування підприємства чи організації [9]. Власне тому, додержання та забезпечення високих стандартів щодо безпечної і нормованої праці, щодо створення належних взаємовідносин між адміністрацією та підлеглими, щодо забезпечення рівня соціальних стандартів та якості роботи з персоналом, щодо забезпечення виробничої культури - стосується виключно бажання та прерогатив самих підприємств чи організацій на добровільних засадах.

Питання відновлення працездатності та забезпечення здоров'я персоналу, тобто елементу організаційної культури та соціальної відповідальності бізнесу, знаходиться як у площині компетенції адміністрації підприємства, так і в компетенції самого працівника. Воно знаходить своє вираження у створенні та забезпеченні належних умов відновлення і реабілітації, проходження медичного лікування у санаторно-курортних закладах.

Функціонування санаторно-курортних закладів, способи залучення споживачів, організація

взаємовідносин «бізнес-структура – санаторний заклад», «споживач санаторних послуг – санаторний заклад» та «бізнес-структура – споживач санаторних послуг», управління інформаційними потоками на операційному рівні, та інші аспекти, що супроводжують ці процеси, не відповідають потребам ринку, умовам впровадження бізнес-структурами концепції соціальної відповідальності бізнесу та не забезпечують ефективності функціонування таких закладів. З огляду на це, необхідна конструктивна перебудова як організації залучення і обслуговування споживачів санаторно-курортними закладами, так і вихід на новий рівень взаємодії контрагентів ринку.

Схематична побудова таких взаємовідносин стосується усіх учасників взаємодії, носить прямий та зворотній характер взаємозв'язків, відповідає принципам: соціальної справедливості, медичної та реабілітаційної направленості, економічної ефективності, всеохоплення і системності, відображає набути користь та переваги кожного із учасників і може мати такий вигляд (рисунк 1).

Реалізація на практиці концепції соціальної відповідальності бізнесу через удосконалення взаємодії усіх учасників та контрагентів ринку санаторно-курортних послуг стосується не лише вироблення та реалізації програм соціально-економічного захисту та медико-відновлювального оздоровлення працюючих бізнес-структурами чи державними установами, але й формування нових відповідних підходів щодо управління діяльністю санаторної закладами.

З цією метою нами запропоновано реінжиніринг управлінських процедур і впровадження зворотньо-логістичного управління санаторно-курортними закладами [10]. Концепція такого управління в практику функціонування санаторно-курортних закладів передбачає не лише управління потоками споживачів при одночасному раціональному задоволенні їх потреб, але й слугує підґрунтям до забезпечення високих стандартів медичного оздоровлення, реабілітації та відновлення працівників-споживачів таких послуг.

Рисунок 1 – Схема взаємовідносин, взаємозв'язки, набута користь та переваги кожного із учасників взаємодії реалізації концепції соціальної відповідальності бізнес-структурами та концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортними закладами

До напрямів імплементації елементів соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ щодо реалізації концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортним закладом, що витікають із запропонованої моделі взаємодії, можемо віднести: реінжиніринг організаційної структури санаторно-курортних установ із виділенням медико-консультаційних центрів із

первинного та моніторингового обслуговування (обстеження) споживачів таких послуг; удосконалення організації обслуговування споживачів послуг шляхом оптимізації потоків споживачів послуг; реінжиніринг зв'язків санаторно-курортних установ із бізнес-структурами та державними установами щодо залучення споживачів послуг у визначений час та відповідно до розроблених програм відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення; спільно із страховими організаціями розробка та реалізація програм страхового оздоровлення.

Результатами взаємодії санаторно-курортних закладів із підприємствами та організаціями повинно стати вироблення механізмів успішної імплементації останніми концепції соціальної відповідальності бізнесу [11], яка в свою чергу дозволить задовольняти потреби працюючих в медичному обслуговуванні та реабілітаційному відновленні, а бізнес-структур – у підвищенні продуктивності праці, покращенні взаємовідносин у колективі, підвищенні рівня організаційної культури та стандартів, у підвищенні рівня ефективності функціонування.

Висновки. Проведене наукове дослідження дозволило окреслити такі найважливіші результати. Соціальна відповідальність бізнесу, як концепція розвитку вітчизняних підприємств, передбачає «відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активну соціальну позицію компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участь у вирішенні найгостріших соціальних проблем».

До чинників, що визначають необхідність впровадження змін в існуючу систему соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ відносимо відсутність у більшості випадків на вітчизняних підприємствах розроблених та реалізовуваних програм соціальної відповідальності, у фондах соціального розвитку – грошових ресурсів на відновлення та медичне оздоровлення працюючих, а в організаційних структурах – відповідальних за їх реалізацію та використання.

Схематична побудова взаємовідносин «бізнес-структура – санаторний заклад», «споживач санаторних послуг – санаторний заклад» та «бізнес-структура – споживач санаторних послуг» стосується усіх учасників взаємодії, носить прямий та зворотній характер взаємозв'язків, відповідає принципам: соціальної справедливості, медичної та реабілітаційної направленості, економічної ефективності, всеохоплення і системності, відображає набуту користь та переваги кожного із учасників.

До напрямів імплементації елементів соціальної відповідальності бізнес-структур та державних установ щодо реалізації концепції зворотньо-логістичного управління санаторно-курортним закладом можемо віднести: реінжиніринг організаційної структури санаторно-курортних установ із виділенням медико-консультаційних центрів із первинного та моніторингового обслуговування (обстеження) споживачів таких послуг; удосконалення організації обслуговування споживачів послуг шляхом оптимізації потоків споживачів послуг; реінжиніринг зв'язків санаторно-курортних установ із бізнес-структурами та державними установами щодо залучення споживачів послуг у визначений час та відповідно до розроблених програм відновлення, реабілітації та медичного оздоровлення; спільно із страховими організаціями розробка та реалізація програм страхового оздоровлення

Перелік посилань:

1. Грішнова О. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні / О. Грішнова // Україна: аспекти праці. – 2010. – №. 7. – С. 3-8.
2. Bowen H. 1953. Social responsibilities of the businessman / H. Bowen // Harper & Row. – N.Y., 1953. – 276 p.
3. Саймон Г. Менеджмент в организациях / Г. Саймон, Д. Смитбург, В. Томпсон. – М.: Экономика, 1995. – 335 с.
4. Грицина Л. А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 20 с.
5. Марчук Л. П. Соціальна відповідальність як визначальна стратегія розвитку сучасного бізнесу / Л. П. Марчук // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені ВО Сухомлинського. Серія: Економічні науки. – 2014. – №. 2. – С. 51-56.
6. Carroll A. B. 1979. A three-dimensional conceptual model of corporate performance / A. B. Carroll // Academy of Management Review. – Vol. 4(4). – P. 500.
7. Мельник С. В. Соціальна відповідальність бізнесу як складова соціальної політики України / С.В. Мельник // Економіка та держава. – 2007. – №. 5. – С. 71-73.
8. Супрун Н. А. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку / Н.А. Супрун // Економіка і прогнозування. – 2009. – №. 3. – С. 61-74.
9. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі. – К.: Стандарт. – 2005. – Т. 302. – С. 24-38.
10. Войтович С. Я. Сутність та особливості зворотнологістичного управління підприємствами

сфери послуг / С.Я. Войтович // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 749: Логістика. – С. 134–138.

11. Шаповал В. М. Соціальна відповідальність бізнесу в структурі управління економікою: монографія / В.М. Шаповал. – Д.: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет». – 2011. – 357 с.

Стаття надійшла: 04.12.2016 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.держ.упр., проф. Маліков В.В.

УДК 338.4

JEL Classification: -L 83

МЕНЕДЖМЕНТ ПЕРСОНАЛУ ЯК УМОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ

Наумік-Гладка К.Г., д.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Анотація: розглянуто питання менеджменту персоналу з позиції економічної безпеки, проаналізовано особливості відбору персоналу в готелях міста Харкова, звернуто увагу на гостру нестачу кваліфікованих кадрів, що відповідають останнім вимогам ринку, вимогам підприємств сфери туризму та гостинності.

Проблеми економічної безпеки в аспекті управління персоналом мають велике значення в розвитку готельного підприємства. Важливим аспектом в діяльності готельного підприємства є утримання своїх позицій на ринку туристичних товарів і послуг, підтримання своєї конкурентоспроможності.

Управління персоналом на підприємстві забезпечує можливості, в яких реалізуються творчі здібності працівників, розвиваються їх таланти. В результаті працівники отримують задоволення від виконаної роботи і суспільне визнання своїх досягнень. Найважливішим фактором ефективної роботи сучасного туристичного підприємства є безперервна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації персоналу, що в свою чергу сприяє підвищенню його теоретичних знань, практичних навичок.

Ключові слова: менеджмент туризму, менеджмент персоналу, менеджмент сфери гостинності, економічна безпека, підбір персоналу.

PERSONNEL MANAGEMENT AS A CONDITION OF ECONOMIC SECURITY IN THE FIELD OF HOSPITALITY

Dr. Kateryna Naumik-Gladka, DS in Economics, Associated Professor

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Summary: The problems of personnel management from the perspective of economic security are considered, the features of personnel selection in hotels of Kharkiv are analyzed, referred to the acute shortage of qualified personnel that meet the latest market requirements, the requirements of enterprises in the tourism and hospitality.

The problems of economic security in terms of personnel management are important in the development of the hotel business. An important aspect of a hotel company is to maintain its position in the market of tourism products and services, maintaining their competitiveness.

Personnel management in the company provides features which are realizing creativity of employees, developing their talents. As a result, employees get satisfaction from the work and public recognition of their achievements. The most important factor in the efficient operation of modern tourism enterprise is continuous training, retraining and advanced training of personnel, which in turn contributes to its theoretical knowledge and practical skills.

Keywords: tourism management, personnel management, hospitality management areas, economic security, personnel selection

Постановка проблеми. Індустрія туризму, а саме гостинності в Україні активно розвивається. За даними [1] в 2015 році Україну відвідало 12,4 млн. іноземних туристів, а дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів) склав 4797731,6 тис.грн. Цікавим є той факт, що відвідання України іноземними туристами відбулося в основному за рахунок